

A zöld átmenet támogatása - az energiapiaci szabályozás új irányai

A Magyar Közgazdasági Társaság, a Közgazdasági Szemle és a MEKH közös, online konferenciája, 2022. június 15.

Szabályozási tesztkörnyezet az energetikában:
innováció és szabályozás

Pék Zoltán (MEKH)

Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal

Tiszta energia, fenntartható környezet

Híd a jelen és a jövő szabályozása között

- Az energetikai szabályozás és a technológia változások közötti szakadék áthidalására megoldást kellett találni.
- A szabályozásnak olyan megújulásra van szüksége, ami elősegíti az energiaátmenet szabályozásoldali támogatását.
- A dinamikus szabályozás egyik változataként a szabályozási tesztkörnyezet lehetővé teszi az innovatív megoldások élesben való kipróbálását és ezzel összefüggésben a szabályozói tapasztalatszerzést.

Hazai kilátások

- Hazánkban a német példa alapján olyan intézkedéscsomag bevezetésére lenne szükség, ahol az energetikai innovációk támogatása szervesen beilleszkedik az energiaátmenet és az általános gazdaságszervezés folyamatába.
- Így olyan projektek megvalósulását lehet elősegíteni, amelyek hozzájárulnak az ambiciózus környezetvédelmi célok eléréséhez, és új technológiák bevezetéséhez, adott esetben olyan korai piacra lépést biztosítva hazai cégeknek, ami további gazdasági előnyöket forrása lehet a magyar gazdaság számára.

Tartalomjegyzék

- I. Fogalmi alapvetések
- II. Általános ismérvek
- III. Legjobb gyakorlatok Európában
- IV. Hazai átültetés
- V. Összegzés

I. Fogalmi alapvetések

Tiszta energia, fenntartható környezet

Mi az a „regulatory sandbox”?

- alapvetően a pénzügyi piacok felől érkezett meg az energiaszektorba
- egy eszköz a szabályozók kezében, amelynek segítségével úgy lehet lépést tartani a változásokkal, hogy közben az innovációt is támogatják
- felfogható a proaktív szabályozás koncepciójának egyik változataként is a pilot projektek, pilot szabályozások, innovációs központok mellett

Miért szabályozási tesztkörnyezet?

- a „sandbox” angolul homokozót jelent
- az informatikában így lett egy olyan biztonságos környezet megnevezése, ahol az éles rendszerek módosításának veszélye nélkül lehet az új megoldásokat kipróbálni
- „regulatory sandbox” kifejezést többnyire „szabályozói homokozó” megjelöléssel szokták fordítani
- „regulatory” kifejezés itt nem a „regulator”, hanem a „regulation” melléknevesítésére vezethető vissza

II. Általános ismérvek

Tiszta energia, fenntartható környezet

A szabályozási tesztkörnyezet előnyei

- a közvetlen kapcsolat az innovátorokkal segíti a gyorsabb információáramlást és lehetőséget ad a kockázatok mélyebb megértésére
- képes csökkenteni az innovációs költséget a kisebb vállalkozások számára és kiküszöbölni a piacra lépési korlátokat
- az innovatív megoldások támogatása erősítheti a versenyt a kevésbé versenyző szektorokban, ami végső soron a fogyasztók javát szolgálja

A szabályozási tesztkörnyezet korlátjai

- az alkalmazás korlátját jelentheti a szabályozási tesztkörnyezetre csoportosítható erőforrások nagysága
- óvakodni kell attól, hogy olyan deregulációs törekvések hátsó ajtójaként szolgáljon, amely a fogyasztókat rosszabb helyzetbe hozza
- elképzelhető, hogy az inkumbensek helyzete is erősödik, akár azáltal, hogy felvásárolják a szabályozási tesztkörnyezetben részt vevő kisebb, innovatív cégeket

A bevezetéshez kapcsolódó előkérdések

- szükség van-e a bevezetésére és felállítható-e olyan tesztkörnyezet, ami támogatni tudja az innovációt
- milyen jellemzői legyenek a kialakítandó intézménynek, és mekkora a kapcsolódó erőforrásigény
- milyen szereplőknek kell részt vennie a létrehozás folyamatában, értve ezalatt a jogalkotókat, a regulátort és a piaci szereplőket, érdekvédelmi szervezeteket.

A szabályozási tesztkörnyezet sarokkövei

- szerepek leosztása: ki működteti, ki vehet részt
- a működés fő szabályainak a lefektetése: témák, eljárások, szolgáltatások, kötelezettségek
- az innovációhoz kapcsolódó jogi kérdések szabályozása: felelősség, költségviselés, adatvédelem, információbiztonság
- a projektek sorsa: ki értékeli, hogyan hasznosítják a tapasztalatokat

A szabályozási tesztkörnyezet „szolgáltatásai”

- tiltás alóli kivétel: eltérést enged az általában kötelezően alkalmazandó rendelkezések alól a projekt időtartamára
- engedélyezés alóli kivétel: engedélyköteles tevékenységet a teszt ideje alatt engedély nélkül is lehet végezni
- egyes követelmények alóli kivétel: a teszt folyamán eltérhetnek bizonyos jogszabályi követelményektől
- általános kivétel: a jogszabályi keretek alóli teljes mentességet biztosít egy adott témában

III. Legjobb gyakorlatok Európában

Tiszta energia, fenntartható környezet

A brit modell

- a regulátor működteti
- nagyobb innovációsegítő program része: Innovation Link
- saját hatáskörben engedélyeznek eltérést, adnak tájékoztatást
- nincs közvetlen állami támogatás

A német modell

- fő szervező a gazdasági minisztérium
- egy kiterjedt energetikán túlmutató digitalizációs program része: Reallabore
- kutatás-fejlesztés-szabályozás egy folyamatba integrálva
- közvetlen állami támogatás

Néhány hasznos tapasztalat a brit modellből

- **folyamatos projektelbírálás:** célszerű, ha a jelentkezés nem meghatározott időablakhoz kapcsolódik
- **nem könnyű eligazodni a jogszabályok között:** sokszor elegendő egy megfelelő tájékoztatás, nincs szükség a szabályozási tesztkörnyezetre
- **gyors, alacsony szabályozási kockázatú üzleti alkalmazhatóság:** a szabályozási tesztkörnyezet alátámaszthatja a nem hagyományos engedélyek létjogosultságát, az eltérések segíthetik a piacra lépést.

Néhány hasznos tapasztalat a német modellből

- Az okos szabályozás...

...megfelelő jogi mozgásteret biztosít:

ha a szabályozás nem akar lemaradni az innovációktól, nagyobb mozgásteret kell biztosítani a jogszabályokban kísérletezési klauzulák alkalmazásával

...megvalósítja a tudásátadást és a hálózatépítést:

csökkenteni kell a bizonytalanságot és az üzlet, a tudomány és a közigazgatás közötti információhiányt

IV. Hazai átültetés

Tiszta energia, fenntartható környezet

Az MNB Innovációs Pénzügyi Tesztkörnyezete

- hazánkban az MNB működtet 2019 óta a pénzügyi szektorban szabályozási tesztkörnyezetet Innovációs Pénzügyi Tesztkörnyezet (IPT) néven
- az IPT az ún. Innovation Hub része, célja a vonatkozó MNB rendelet alapján, hogy:
 - „a pénzügyi szervezetek ügyfeleik számára innovatív megoldást nyújtsanak, különösen a pénzügyi szervezetek szolgáltatásai igénybevételi módjának megújítása és hatékonyságának növelése tekintetében”

Az energetikai szektor lehetőségei

- Nemzeti Energia- és Klímaterv is egyik lehetséges eszközként említi a „szabályozói homokozó” intézményét
- érdemes lehet egy innovációtámogató intézkedéscsomag bevezetését megfontolni, amely hatékonyan támogatná az energiaátmenettel kapcsolatos kihívások megválaszolását
- ki lehetne használni a szektorösszekapcsolásból eredő szinergiákat, adott esetben állami támogatási rendszer együttes kidolgozásával kiegészítve

Köszönöm a figyelmet!

Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal

Tiszta energia, fenntartható környezet